

Kestävän viennin haasteet ja mahdollisuudet

Jarkko Levänen

Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto
Kestävyystieteen laitos

Kestävä vienti vastaa kestävyyshaasteisiin

- Perinteinen ajatus: kaikki vienti lähtökohtaisesti hyvää ja tavoiteltavaa
 - *Ajatuksella on pitkä historia ja (menneisyydessä) hyvät perusteet*
- Kestävän kehityksen asettama imperatiivi: globaalisti kulutus ei voi kasvaa, sen on käännyttävä laskuun
- Haaste viennille: kuinka viedä jotain sellaista, joka ei lisää kulutusta globaalisti?
- Kehittyneiden maiden kulutusta lisäävän viennin sijasta avainasemaan nousee kehittyvien maiden kestävyyshaasteita lieventävä vienti
 - *Laaja rakenteellinen köyhyys*
 - *Toimimattomat peruspalvelut*
 - *Hallitsematon kaupungistuminen*
- Kestävä vienti kohdistuu: 1) yksilöiden perustarpeiden kestävään tyydyttämiseen, ja 2) yhteiskuntien kehittämiseen kestäväällä tavalla

Kaksi esimerkkiä kehittyvien maiden toimintaympäristöistä

Tansanian metsäsektorin kehittäminen

- Metsäkato pahenee nopeimmin kehittyvissä maissa
- Tansaniassa on laajat metsävarat, mutta metsäteollisuuden käytännöt ovat tuhoisia: noin 80% kaadetusta puusta päätyy jätteeksi jo tuotantoprosessin aikana
- Tutkimus kolmen keskeisimmän sidosryhmän ajattelusta*: paikalliset metsänviljelijät, kehitysyhteistyötoimijat ja kansainväliset yritykset

Akkujen kierrätys Chilessä

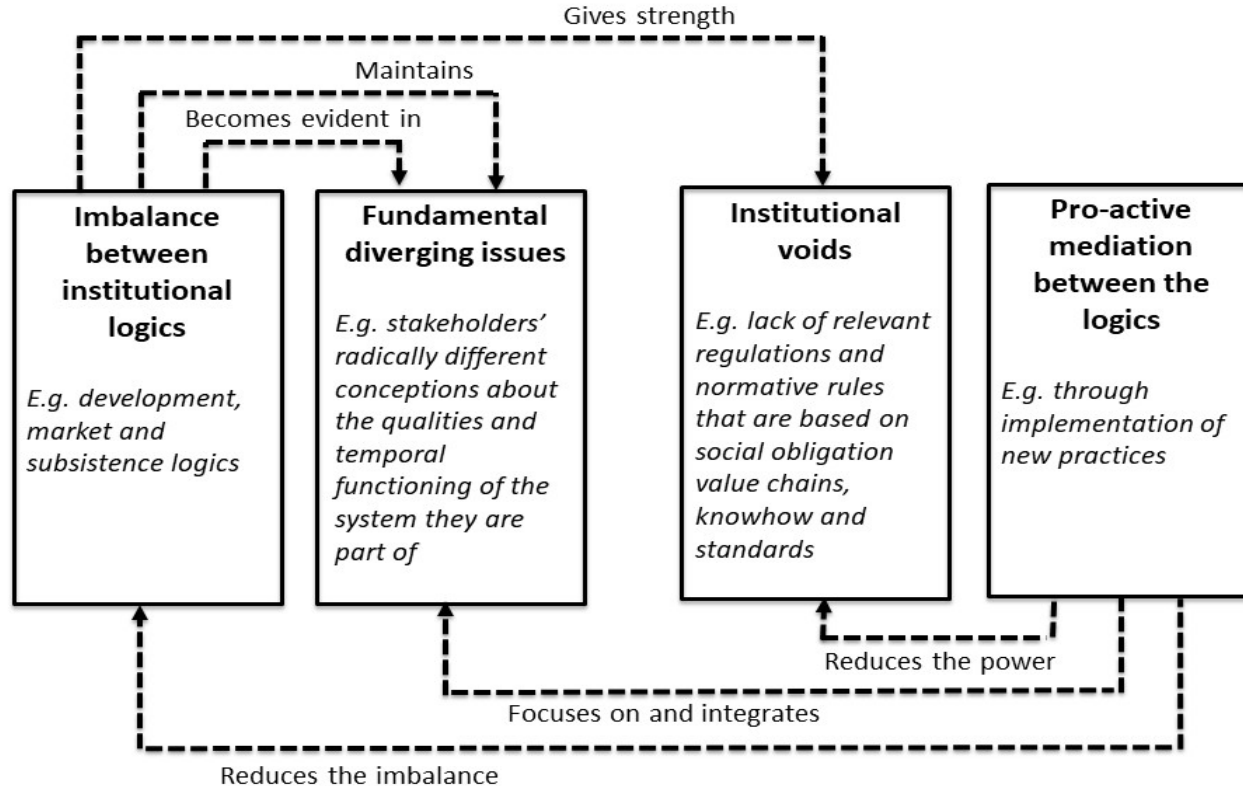
- E-jäte-ongelman seuraukset realisoituvat erityisesti kehittyvissä maissa
- Chilessä akkujätteen määrä kasvaa räjähdysmäisesti, mutta kannettavien laitteiden akkuja ei kierrätetä lainkaan
- Tutkimus ajattelumallien, instituutioiden ja kiertotalouden mukaisten liiketoimintamallien vuorovaikutuksesta**

*Levänen, Lindeman, Tervo, Lyytinen, Halme: Bridging institutional voids in BOP markets through intermediation between subsistence, market and development logics (under review)

**Levänen, Lyytinen, Gatica. 2018. Modelling the interplay between institutions and circular economy business models: A case study of battery recycling in Finland and Chile.

Ecological Economics, 154, 373-382.

Ajattelutapojen erojen yhteys toimintaympäristön ongelmiin

Kuinka tällaisissa toimintaympäristöissä voi tukea kestäväää vientiä?

- Uusien käytäntöjen tulee perustua dialogin rakentamiseen erilaisten ajattelutapojen välillä
 - Jatkuvaa virheistä oppimista ja kokeilemiseen perustavaa kehittämistä
- Kestävän viennin liiketoimintamallit edistävät toimintaympäristöjen uusiutumista käytäntö kerrallaan, esimerkiksi:
 - Tansaniassa:
 - **Ymmärrys haasteista:** 1) tietämyksen puute kestäväää metsänhoitoa koskien, 2) kestävien toimintamallien puute (esim. heikko hallinto, standardien puute, vakiintuneet puun ostamisen ja myymisen käytännöt)
 - **Reagointi:** Metsänhoitoyhdistysten perustaminen, pienimuotoisen pankkitoiminnan kokeilu, systeeminen faktojen tuottaminen, oppimisympäristön luominen
 - Chilessä:
 - **Ymmärrys haasteista:** 1) negatiivisen arvon omaavan e-jätteen kierrätys ei noudata perinteistä business-logiikkaa, 2) informaalin kierrätyksen suuri rooli
 - **Reagointi:** Uuden lainsäädännön implementoinnin tukeminen (tuottajavastuun vahvistaminen, kierrätysmaksujen kerääminen), tuottajaorganisaatioiden perustaminen, akkujen keräysjärjestelmän luominen, korvaavien työpaikkojen luominen

Vienti ei ole irrallinen osa muusta kansainvälisestä toiminnasta

- Jotta voidaan tietää mitä kestävä vienti tarkoittaa eri sektoreilla, on toimintaympäristöt tunnettava yksityiskohtaisesti
 - *Viennin kestävyyttä tulee arvioida tapauskohtaisesti*
- Suomalaisilla yrityksillä on paljon tietotaitoa, jonka avulla erilaisia toimintaympäristöjä voidaan kehittää kestävämmiksi. Esimerkiksi: vesivarojen hallinta, hajautettu energiantuotanto, edulliset asunnot
- Haaste yrityksille: taloudellisen arvon lisäksi on kyettävä tuottamaan ekologista ja inhimillistä arvoa
- Mahdollisuus: erityisesti köyhimmissä maissa toiminta saattaa mahdollistua vahvan kestävyysnäkökulman myötä
 - *Uudet toimintatavat => uudenlainen riskien hajautus*
 - *Uudet rahoitusmuodot*
 - *Laajempi yhteistyöverkosto*

Yhteenveto: vienti on keskeinen tapa vaikuttaa globaaliin kehitykseen

	Perinteinen käsitys viennistä	Kestävän viennin erityispiirteitä
Kestävyys fokus	Taloudellinen tuotto	Taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen arvon luominen
Onnistumisen kannalta kriittisintä	Tuote-/palvelusuunnittelu	Bisnesmalli ja kyky yhteistyöhön
Tavoite	Tarpeiden luominen ja niiden täyttäminen	Todellisiin ongelmiin vastaaminen
Käsitys vaaditusta laadusta	Tuotteen tai palvelun edellä kävijäisyys (huippulaatu)	Saavutettavuus (edullisuus ja riittävä laatu)
Toiminnan suuntautuminen	Tehokas toimintaympäristön hyödyntäminen	Aktiivinen toimintaympäristön kehittämiseen osallistuminen

Kiitos!

@JarkkoLevanen

jarkko.levanen@lut.fi